

## Tredje roten, tomt 13

### *Kvarteret Klensmeden*

Femtonde roten 1637–57v

Kyrkogatan 31

Sjunde roten 1657h–70

---

*Anders Eriksson "unge"*

1637–43 Jämför 3.8.

Kämnärrätten den 17.1.1643:

*Herr majoren Margardi* genom sin underhavande *löjtnant Gunnar Olofsson* mot Anders Eriksson den unge. Vittnen *Anders Eriksson* och *Ingebrecht (Engelbrekt) Eriksson*.

En soldat *Hans Danielsson* under majoren Margard hade avlidit. Året innan hade han varit inkvarterad hos *Anders Eriksson den unge* och lämnat honom 7 rdr att förvara men strax återtagit 1 rdr. När två soldater, som hade varit den dödes stallbröder bad att få låna pengar hade Hans Danielsson sagt dem strax innan han insjuknade, att hans värd Anders Eriksson hade 6 rdr, som tillhörde honom och att han för den skull inte hade några pengar att hjälpa dem med. Anders Eriksson sade, att han hade lämnat igen pengarna på 2 rdr när, vilka han behållit för en säck, som den döde soldaten hade slarvat bort (låtit bortkomma) och för att han hade bekostat hans likkista. Återstoden ville han erlægga. Han hade också en annan soldat som vittne, som betygade, att Hans Danielsson visade sig vid Mattias tid på Torget med 4 rdr in specie och ytterligare 1 rdr i mynt, vilka han då skulle ha återtagit av sin värd.

Soldaterna förehölls att denna Hans Danielsson kanske ville förebära, att hans värd skulle ha pengarna, för att slippa låna ut till dem? En av dem svarade: ”Ja, thet kan wäll skee. Jag weet wäll, att han aldrig ville sina penningar bortlåna”. På uppmaning av åklagaren avlade svaranden följande ed:

”Att Jagh Anders Erichsson hafver igenlefrerat Hans Danielsson soldat, som war i mine huus dödth blefwen opå 7 rdr, som han mig i förwaring antwardat, dem i 2 gånger, först 2 rdr, sedan 4 rdr och inga penningar af honom till låns taget eller bekommet beder Jag mig i så samt gudh hiepe till lif och siel.

Opå denna Ed hafwa ock hans grannar Anders Eriksson och Engebrecht Eriksson hållet, och aff thet omgånge som the med Anders Eriksson hafft hafwa thet witzord gifwit, att the tryggeligen troo thenne hans aflagda Eed wara reen.” Anders Eriksson unge befriades från åtalet. (Skomakaren Engelbrekt Eriksson bodde 3.6.)

*Herr Håkan Cappelán R15*

1644, 1646, 1648: 3 mtl, 1645, 1650–51 2 mtl

Var identisk med komministern i domkyrkoförsamlingen *Haquinus Johannis Kalf*, som enligt Skarstedt var fältpredikant i tolv år från 1631 och därefter kaplan i Göteborg från 1643. Han avled 1652 och efterlämnade hustru och barn i stor fattigdom. I en i riksarkivet förvarad skrivelse

från domkapitlet, heter det att Håkan kaplan i Göteborg nedlagt ”stort arbete, varigenom han är kraftlös vorden”

Hur gården kom i *Johan Lillias* ägo är obekant men förmodligen erhöll han den som betalning för skuld. Men omkring 1670 sålde han (se 3.14) med hustruns samtycke till Nils Martinsson Kock sin gård här i staden vid ”Drottninggatan” (sic) mellan Nils Erikssons tomt i väster och Sven Pedersson snickare i öster (odaterat EIIa:1).

*Mäster Daniel Påfwelsson Lund barberer* 3.13 1656: 2.4, 1657: 2 + 1.2, 1658–1660: 2

Han köpte 1658 *Jöns Torgelssons gård* 4.46

*Nils Mårtensson Kock*

1669–79 Gustavi tomtöreslängder 1670–81

*Olaus Felterus* klagade vid överrätten den 26.2.1666 över att ”sig av Nils Martinsson Kock hafwa varit öfwerfallen med en onyttig mund på sin hemväg från Rådstufwun. Och sedan att han handlar och gör förköp här i staden, där han dock ingen borgare är eller borgerlig rättighet hafwer”.

Nils Kock skulle ha vägrat *biskop Zacharias Klingius* tjänstedräng att köpa malt på torget åt biskopen men Nils Kocks vittnen *Lars Bergesson* och *Anders Andersson* vittnade, att Nils Kock bjöd en bonde på torget 9 mark under det att biskopens dräng bjöd bonden 9½, varför Nils Kock frågade honom ”hwarföre han biuder öfwer en annan”.

Även *Karin Rasmusdotter* klagade över att Nils Martinsson Kock ”hafwer lagt sig emellan hennes köp med en bonde om malt, kallat henne kälja, sköka och dragit henne vid näsan”. Nils Kock invände då, att det var Karin Rasmusdotter, som trängde sig i hans handel ”och böd mehr ähn han”. Vid kämnärsrätten vände han sig mot sin nästa grannkvinna Anders Anderssons hustru.

I gården höll Nils Mårtensson krog.

18.4.1672 beslöts att Nils Mårtensson Kock skulle stå till svars för injurier på rådmännen Peder Haraldsson, Johan Petreus, Anders Mörk och Anders Bengtsson. Se också Ba:1 den 9.12.1661, hur Haraldsson och Petreus klagar över ”grova injurier och äreröriga beskyllningar”, som Nils Kock givit dem. 29.4.1678 klagade skulterna Anders Bengtsson och Lars Graf över att Nils Mårtensson Kocks hustru bemött dem med skällsord.

Den 11.11.1679 anklagades amiralen Herr Eriks underkock *Jöns Gunnarsson* för att han slagit *underskulten Lars Graf*, när han och några fler av stadsfolket satt i öllag i Nils Mårtenssons hus. När Jöns var utgången för att hämta en kanna öl hade underskulten kommit och satt sig på Jöns stol. När underskulten dessutom vid Jöns återkomst tog ölkannan till sig, så att han och Jöns drogs därom. så slog Jöns honom i huvudet med kannan. En Jöns Larsson, som var med i öllaget, vittnade, att Jöns hade varit helt drucken, när han kom tillbaka in i stugan. När underskulten kommit in för att fordra en d smt av Nils Kock i kontribution, så bad Nils Kock och Jöns Larsson och hans kamrater underskulten att sitta ned. När kocken Jöns återkom i rummet hade han spillt något öl på underskulten, tagit honom i armen och frågat, vad han hade i hans lag att beställa och sedan slagit honom i huvudet med ölkannan. Jöns Kock fick plikta ”twegillt för fullsår”. Den 7.8.1772 ansökte Nils Mårtensson Kock om att bli antagen i avlidne Zachris Kocks ställe ”att låta sig uthi giästabod och samquämen” (EIIa:4). Han klagade 1674 över att han hindrades utnyttja sina privilegier som kock av *strömfararen Tore Mårtensson (Edenberg)* ”som sitter i sin goda

näring” (se 6.34). Han besvärade sig 11.9.1682 tillsammans med *Christoffer Rubin Kock* över att en hustru hade gjort intrång i deras ämbete vid fru *Margareta Soops* begravning.

Den 15.12.1685 dömde rätten mellan Nils Mårtensson Kock och hans barn om deras modernearv. Nils Kock sålde denna gård 3.13, sedan han gift om sig med *Ambjörn Joensson besökarens dotter Britta* och flyttat till 7.75. Efter svärfaderns död (begr. 16.1.1689) blev han ägare av dennes gård. Nils Kock var avliden 29.3.1693. Måg *Jöns Larsson Böcker*. Den 17.1.1696 beordrades *Per Olofsson, Lars bakare och Måns Esbjörnsson* att ängevaktaren på Härlanda *Engelbrekt Mårtenssons* vägnar värdera avlidne Nils Mårtensson Kocks gård. Gården 7.75 medförde änkan Britta i sitt nya äktenskap med *Håkan Lindquist*. Nils Kock ägde 1681 en tomt n 1/3 10.26, Vindragaren.

*Fällberedaren Mårten Schmitts änka Margareta Reuter* (begr. 19.3.1689, ibland felaktigt kallad Mårten smeds änka, se 5.10)

fick fasta den 20.6.1681 på Nils Mårtensson Kocks ”hus och gård på Kyrkogatan östan lilla Hamnen.”

Efter Margareta Reuters död ärvdes gården först av hennes son *skomakaremästare Abraham Schmidt* (begr. 12.4.1726) Han och en änka Barbro Börgesdotter klagade 17.12.1696 över de helt ruttna och fördärvade varor de svikligen bedragits att köpa av en Alingsåsbo Sven Larsson (EIIa:12) 1708 RR el KR sid 28 omtalas Abraham Smitts av Christopher Steghs svärmoder Ingerd Band köpta tomt.

Han var ägare 1715, då tomten värderades 300 d smt, husen 100 d och lösöret 800 d smt: Hyresgäst var då *Benedicht Halbmeijer*. 1717 nämns hustrun *Dordi*: hon och maken betalade detta år 9 d smt var i kontribution. Arbetsfolk var sonen gesällen Caspar Smitt och lärgossen *Pär Svensson* och 1723 *gesällen Simon Norman*. Sedan ärvdes gården före 1730 av *skomakaremäster Casper Schmidt*. Detta år omtalas gesällen *Carl Wikelund* och *Olof Ahlgren Casper Schmidt* avled barnlös, begr. 2.10.1748 Hans första hustru hade begravts 8.7. s.å.) Hans änka *Annika Ahlman* hade först varit gift med *skomakaremästare Ernst Lohman* (bou 18.3.1734, se 9.24).

Efter Caspar Schmitts död såldes den 17.9–24.9.1748 all fast och lös egendom på föranstaltande av arvingarna *skomakarna Christian och Johan Schmidt* i Norrköping och *stybarnen Lohman*. Hus och gård på Kyrkogatan och en där bredvid belägen tredjedels tomt såldes till

*klensmeden Hieronymus Kamph*

(uppbud 19.12.1748) för 1 020 d smt. Kamph, som hade erhållit burskap den 10.10.1746, ägde enl. bouppteckningen 26.8.1763 två hus och tomter på Kyrkogatan intill varandra, värda tillsammans 2 568 d smt. Hans änka *Lucia Petersson* gifte om sig med

*klensmeden Nicolaus Ertman*.

På begäran av kämnären Blomsterdahl hölls den 3.3–4.3.1778 auktion på avlidne klensmeden Ertmans även avlidna änka (död 11.2.1778, 56 år gammal) hus och gård på Kyrkogatan, värderad till 2 650 d smt (458.16 rdr specie.) mellan packhuskarlen Björkmans änkas hus å östra och Ertmans mindre hus å västra bestående av 1½ tomt såldes till

*bryggaren Bengt Gustaf Björck*

för 682 rdr specie. Bryggaren sålde på auktion den 27.1.1780 fastigheten till

*handl Peter Flobeck*. Denne hade 6.10.1775 erhållit burskap som viktualiehandlare. Han lät efter branden 1792 bygga ett stenhus 1793. Han avled 24.6.1811, begr. i Partille. Enligt bou 1.12.1814

efterlämnade han grundmurade stenhuset på tomt 3.13–14, värt 8 000 rdr banco. Hans änka *Brita Christina Flobeck, född Norman*. sålde fastigheten till *viktualiehandlaren Nils Larsson*, död 3.6.1821, 50 år gammal).